Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

21 501-32 Landbouw- en Visserijraad

Nr. 1815

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSELZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 juni 2026

Vooruitlopend op het Commissiedebat Visserij van 16 juni 2026 informeer ik u over een aantal onderwerpen aangaande het visserijbeleid. U ontvangt updates over de routekaart van Fully Documented Fisheries, het Visserij Ontwikkel Plan (VOP), bescherming pijlinktvis en de herintroductie van de pulsvisserij. Daarnaast informeer ik u over de uitspraak van de Raad van State m.b.t. puls.

Routekaart Fully Documented Fisheries (FDF)

Sinds enkele jaren werkt een consortium van onderzoekers van onder andere Wageningen Marine Research (WMR), Wageningen Plant Research (WPR) en Wageningen University (WU) in opdracht van LVVN aan de ontwikkeling van Fully Documented Fisheries (FDF), een automatisch registratiesysteem. Onderdeel daarvan is een techniek die WMR ontwikkeld: de CatchWAM (Catch Wageningen Automated Monitoring). Dit is een camera, uitgerust met een digitale AI-tool, die aan boord de ondermaatse vis, die nu voor registratie moet worden aangeland, al automatische kan detecteren en registreren. In de bijlage bij deze brief stuur ik de Kamer de routekaart «Towards Fully Documented Fisheries (FDF), creating an automated video and AI based discard recording system (FDF 2.0)». WMR heeft deze routekaart recentelijk opgesteld en beschrijft daarin het lopende onderzoek, de gebruiksmogelijkheden en de volgende stappen. De nieuwe techniek wordt nu getest aan boord van een aantal kotters, Nederlandse vissers zijn hiermee actief betrokken in het proces.

Fully Documented Fisheries (FDF) in combinatie met de AI-camera lijkt een zeer kansrijke innovatie die als onderbouwing kan dienen voor een mogelijk en werkbaar alternatief voor de huidige aanlandplicht (art 15 GVB). Dat de aanlandplicht in haar huidige vorm lastig uitvoerbaar is blijkt evaluatie van de aanlandplicht in opdracht van de Europese Commissie (2025).

kst-21501-32-1815
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

Nederland onderzoekt concreet hoe de aanlandplicht effectief vervangen of aangepast zou kan worden met een werkbaar alternatief, bijvoorbeeld door een nieuwe vorm van registratieplicht op basis van FDF. De toepassing van deze technologische innovatie betekent administratieve lastenverlichting, waarbij de oorspronkelijke doelstellingen van de huidige maatregel gehandhaafd zouden kunnen blijven.

Op basis van deze routekaart kan ik de gesprekken voeren met de Europese Commissie en andere lidstaten om tot een aanpassing van de aanlandplicht te kunnen komen. Veel lidstaten en visserijsectoren ondervinden nadelen van de aanlandplicht, waarbij ook met name de Nederlandse demersale visserij op de Noordzee gezien dat hier sprake is van een gemengde visserij. In de discussie over de evaluatie van het GVB, is de herziening van de aanlandplicht één van mijn speerpunten. Met mijn inzet en de routekaart FDF 2.0 geef ik ook invulling aan de motie van Van der Plas (Kamerstuk 21 501-32 nr. 1770).

Toegang tot MFK-middelen voor verduurzaming binnenvisserij

Conform Motie Van der Plas (Kamerstuk 21 501-32 nr. 1774), zet het kabinet zich in om ook voor de binnenvisserij toegang tot MFK-middelen voor verduurzaming te verkrijgen. Aan deze motie zal op een passend moment uitvoering worden gegeven in Brussel, in het kader van de nog lopende onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader (MFK).

Visserij Ontwikkel plan

Op 13 juni 2023 bent u geïnformeerd over de vaststelling van het Visserij Ontwikkel Plan (VOP) (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1553). Het VOP vormt de basis voor de huidige uitvoering van de nationale investeringen in de Nederlandse visserijgemeenschappen en visclusters. Het plan is opgesteld door het Bestuurlijk Platform Visserij (BPV) in samenwerking met gemeenten, provincies, ondernemers, maatschappelijke organisaties en het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselkwaliteit en Natuur. Het VOP bevindt zich inmiddels in de uitvoeringsfase.

Het doel van het VOP is tweeledig. Allereerst het behouden en ontwikkelen van toekomstbestendige visclusters en visserij-infrastructuur. Daarbij ook het versterken van sociaaleconomische activiteiten die bijdragen aan de leefbaarheid, werkgelegenheid en identiteit van visserijgemeenschappen. Binnen deze twee doelen wordt nadrukkelijk ingezet op samenwerking tussen overheid, ondernemers en maatschappelijke partners.

Binnen het VOP wordt gewerkt aan projecten verspreid over vijf regio's: Urk, Kop van Noord-Holland, Zuidwest-Nederland, Noord-Nederland en de Hollandse Haringkust. Daarnaast wordt ingezet op bovenregionale samenwerking op het gebied van visserijonderwijs en de beleving van de Nederlandse visserij-identiteit.

De financiële middelen voor de regio's van het programma zijn in 2024 uitgekeerd aan de betrokken partijen. Verder zijn de middelen voor het koepelplan visserijonderwijs en het koepelplan visserijbeleving inmiddels ook uitgekeerd aan de betrokken partijen. Daarmee is het programma volledig en formeel in werking getreden en zijn de uitvoerende partijen gestart met de realisatie van de projecten en investeringen zoals opgenomen in het VOP. Op dit moment wordt in de verschillende regio's gewerkt aan de verdere uitvoering van de plannen, de inrichting van samenwerkingsstructuren en de voortgang van de geselecteerde projecten.

In 2028 zal ik een voortgangsupdate aan de Kamer aanbieden. In deze update zal worden ingegaan op de uitvoering van de projecten, de bereikte resultaten en de verdere ontwikkeling van het programma.

Bescherming van de pijlinktvissen

Op 28 april 2026 is de motie van de leden Kostić (PvdD) en Bromet (GL-PvdA) aangenomen. Deze motie verzoekt de regering om op korte termijn met maatregelen te komen om pijlinktvissen beter te beschermen, om in Europees verband te pleiten voor voorzorgsbeheer, met aandacht voor het verbeteren van de monitoring, het kunnen opleggen van tijdelijke vangstbeperkingen en het behouden van een gezonde pijlinktvispopulatie (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1782).

Zoals ik aangaf tijdens het tweeminutendebat Landbouw- en Visserijraad d.d. 27 april 2026 (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1776) is de wetenschappelijke basis om de pijlinktvis (Loligo vulgaris en Loligo forbesii) duurzaam te beheren nu nog niet volledig. De komende tijd zet ik mij daarom in op het opbouwen van de wetenschappelijke kennis over dit bestand. Hoewel er op dit moment geen indicaties zijn dat het slecht gaat met het bestand, snap ik de oproep voor beheer. Inktvis wordt namelijk voor steeds meer vissers economisch belangrijk en wordt meer gevangen dan voorheen. Dit komt doordat pijlinktvis steeds meer en in grotere getalen in de zuidelijke Noordzee voorkomt. Klimaatverandering heeft waarschijnlijk geleid tot de verschuivingen in de verspreiding van pijlinktvissen, waardoor ze zich vanuit zuidelijkere wateren verder noordwaarts uitbreiden. Dit benadrukt het belang van goede monitoring van de ecologische effecten van deze veranderingen op het Noordzee-ecosysteem. Het behouden van een gezonde pijlinktvispopulatie is belangrijk voor de biodiversiteit en het functioneren van het mariene ecosysteem. Daarnaast is een gezond bestand van belang voor vissers die nu én in de toekomst op duurzame wijze hun boterham willen verdienen.

Om deze redenen worden er in internationaal verband al maatregelen genomen ter bescherming van het inktvisbestand. Zo heeft Nederland in 2021 op verzoek van onze visserijsector het initiatief genomen om de maaswijdte aan te passen voor de visserij op pijlinktvis. In de visserij op inktvis was het tot vorig jaar oktober toegestaan met kuilen met een maaswijdte van 40 mm te vissen. Via een internationale procedure is de stap gezet naar EU-regelgeving, waardoor momenteel zowel in de Noordzee als in de Noordwestelijke wateren (waaronder het kanaal) een maaswijdte van 80 mm geldt. Het vergroten van de maaswijdte draagt bij aan het verminderen van vangst van kleinere inktvis exemplaren.

Daarnaast wordt er momenteel gewerkt aan het vergroten van de kennis over dit bestand. Zo heeft Wageningen Marine Research (hierna: WMR) en Wageningen Social & Economic Research in 2025 onderzoek gedaan naar de ontwikkeling en de huidige stand van zaken in de Nederlandse inktvisvisserij op verzoek van het Ministerie van LVVN (Kamerstuk 21 501-32). Eind 2025 is daarnaast een rapport door WMR opgeleverd dat kijkt naar de verschillende mogelijkheden om inktvissen te beoordelen onder de Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie (hierna: KRM). Hierbij stuur ik uw Kamer dit rapport toe. Tot slot, ook buiten de vraag van LVVN om, werken onderzoekers, zowel in nationaal als in internationaal verband, aan het vergroten van kennis over dit bestand.

Inmiddels is bekend dat pijlinktvissen relatief snel groeien, zich rap voortplanten en daarna meteen sterven. Deze levenscyclus duurt gemiddeld anderhalf jaar. Hierdoor wordt het lastig om het bestand goed te monitoren en ook brengt dit uitdagingen bij het beheer met zich mee.

Huidige visserijbeheermethoden zijn vooral geschikt voor het beheer van langer levende soorten en zijn dus niet geschikt voor kortlevende soorten als pijlinktvis.

De komende periode ga ik dan ook in overleg met de wetenschap, experts en relevante stakeholders om te bepalen hoe de pijlinktvis het meest effectief beschermd kan worden. Daarbij wil ik benadrukken dat eventuele managementmaatregelen in internationaal verband genomen moeten worden, aangezien visserijbeheer onder de exclusieve competentie van de Europese Commissie valt. Dit heeft ook mijn sterke voorkeur, vanwege een gelijk speelveld voor vissers en vanwege het feit dat de pijlinktvis zich niet aan landsgrenzen houdt. Daarbij is het van belang dat beheermaatregelen niet alleen bijdragen aan een gelijk speelveld voor vissers, maar ook aan het behoud van een veerkrachtig marien ecosysteem en een duurzaam bestand op de lange termijn. Het is dus aan de lidstaten om samen met de Commissie tot goede beheermaatregelen te komen. Dit kan breder zijn dan enkel het bepalen van vangstquota. Daar zal ik mij de komende tijd op inzetten.

Pulsvisserij

Pulsvisserij is een bewezen duurzame techniek om platvis te vangen. Deze vangsttechniek is echter verboden, zoals ik eerder met de Kamer heb gedeeld (Kamerstuk 21 501-32 nr. 1719). Dit verbod is vastgelegd in de Technische Maatregelen Verordening (Verordening (EU) 2019/1241) en alleen de Europese Commissie kan een voorstel tot wijziging van deze verordening doen. De inzet van het kabinet is erop gericht om het draagvlak voor deze techniek te verhogen, onder andere door het uitzetten van onderzoek in samenwerking met andere landen en de Europese Commissie. De eerste gesprekken zijn reeds gevoerd zoals ook gevraagd door de moties Van der Plas (Kamerstuk 21 501-20, nr. 2326) en Van der Plas en Den Hollander (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1738). Uit deze gesprekken is gebleken dat er welwillendheid is om in gesprek te gaan over mogelijk onderzoek of doorontwikkeling van het pulstuig. Tegelijkertijd blijft ook duidelijk dat dit nog steeds een gevoelig onderwerp is waardoor dan ook zorgvuldigheid belangrijk blijft.

Ter vergroting van het draagvlak bij lidstaten wordt er daarom gekeken naar verschillende onderzoeksmogelijkheden: een economische verkenning of met eventueel aanvullende randvoorwaarden de huidige techniek nog steeds rendabel kan zijn, een doorontwikkeling van het pulstuig gericht op het wegnemen van bestaande zorgen, ook door middel van pilots bij voorkeur met andere landen, en een onderzoek naar de impact van de pulstechniek op het voortplantingssucces van kwetsbare soorten. Deze onderzoeksmogelijkheden zullen bij voorkeur worden verkend in samenwerking met andere landen en buitenlandse kennisinstellingen. Transparant en zorgvuldig opereren op dit dossier is essentieel. Naast deze inzet op de herintroductie van de pulsvisserij zal ook blijvend ingezet worden op verdere innovatie-ontwikkelingen om zo bij te dragen aan een verdere verduurzaming van de boomkorvisserij.

Uitspraak Raad van State m.b.t. puls

De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: ABRvS) heeft op woensdag 22 april jl. een zestal uitspraken gedaan met betrekking tot de pulsvisserij. De Minister is in alle gevallen in het gelijk gesteld, hij heeft rechtmatige besluiten genomen en de vergunningen voor de pulsvisserij zijn terecht ingetrokken. De ABRvS heeft geen uitspraak gedaan of een deel van de vissers (in totaal 42) in aanmerking

komt voor nadeelcompensatie, dat besluit moet nog door de Minister worden genomen.

Het staat iedereen vrij om een aanvraag tot nadeelcompensatie in te dienen, maar om daadwerkelijk in aanmerking te komen, moet aan strikte en specifieke eisen worden voldaan. Het is niet waarschijnlijk dat de vissers in aanmerking zullen komen voor nadeelcompensatie. Doordat de investeringen in het pulstuig in principe binnen enkele jaren zijn terugverdiend, is er waarschijnlijk geen sprake van schade. Daarnaast moet de schade waarvoor nadeelcompensatie wordt gevraagd zijn veroorzaakt door een besluit van de Minister. In dit geval is het daadwerkelijke schadeveroorzakende besluit genomen door de Europese instellingen, aangezien het intrekken van de pulsvergunningen een rechtstreeks gevolg was van het Europese verbod op pulsvisserij. Hierdoor acht ik het niet waarschijnlijk dat ik gehouden zou zijn nadeelcompensatie toe te kennen.

Toch begrijp ik de impact die het pulsverbod heeft gehad op de betreffende vissers en zal ik wanneer een betrokken visser ondanks bovenstaande toch in aanmerking denkt te komen voor nadeelcompensatie hen de gelegenheid bieden om (aanvullende) bewijsstukken aan te leveren waarmee ze dit kunnen aantonen. Deze stukken zal ik zorgvuldig beoordelen en op basis daarvan een besluit nemen.

Steunmaatregel gestegen bedrijfskosten

Eerder informeerde ik uw Kamer over mijn voornemen om een steunmaatregel open te stellen voor de visserijsector onder het European Maritime, Fisheries, and Aquaculture Fund (EMFAF) (Kamerstuk 36 933, nr. 1 en Kamerstuk 21 501-32, nr. 1795). Dit om de gevolgen van het conflict in het Midden-Oosten op te vangen. Ik doe dit in navolging van motie Flach c.s. (Kamerstuk 23 432, nr. 713).

De steunmaatregel richt zich op gestegen bedrijfskosten en zal vissers in een lastige tijd helpen. De steunmaatregel is bijna af. Met onderbouwing van Wageningen Social and Economic Research (WSER) en in nauw overleg met sector leg ik hier nu de laatste hand aan. Doeltreffendheid staat hierbij voorop. Ik hou daarom rekening met de mate waarin verschillende vlootsegmenten last hebben van gestegen bedrijfskosten. De regeling kijkt met terugwerkende kracht naar de gestegen bedrijfskosten die sinds uitbreken van het conflict zijn gemaakt. Met die boodschap zijn vissers weer gaan uitvaren, omdat zij weten dat steun zal volgen.

Ook let ik op de uitvoerbaarheid en lage administratieve lasten voor zowel de subsidieaanvrager, als de Rijksdienst van Ondernemend Nederland (RVO) als uitvoerende instantie. Zoals gebruikelijk bij EMFAF-subsidieregelingen, leg ik de regeling voor aan het Monitoring Comité EMFAF. Daarin zitten vertegenwoordigers van sector, NGO's, wetenschappelijke instellingen en decentrale overheden. Ik doe mijn best om uw Kamer voor het reces de regeling te sturen.

De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
S.P.A. Erkens